

۶۲۱۹

دانشگاه تهران

دانشکده بهداشت

پایان نامه

برای دریافت درجه فوق لیسانس علوم بهداشتی (M.S.P.H)

در رشته : آموزش بهداشت

موضوع : تهیه محمول از وسایل ارتباط جمعی در آموزش بهداشت

برای استناد : استاد محترم جناب آقای توفیق ففوری

نگارش

فرخ شاد روان

آذرماه ۱۳۵۰

تقدیم به :

استادان ارجمند دانشکده بهداشت

۹۲۱۹

تقدیم به :

استاد راهنما : جناب آقای توفیق غفوری

که در تهیه پایان نامه راهنمای من بودند

تقديم به :

هيئت محترم قضات

تتدیم بیسه :

مهران پدر مادرم :

تقدیم ہے :

دوستان و همکاران عزیز

” فهرست مندرجات ”

صفحه	عنوان				
۱	مسئله				
۳	سیر تحولی ارتباطات				
۵	ارتباط				
۷	نقش هم‌آهنگ و وسایل سمعی و بصری در روش‌های آموزشی				
۱۱	<table style="border: none; width: 100%;"> <tr> <td style="border: none; width: 50%;">۱- وسایل مکانیکی (الکتریکی)</td> <td rowspan="2" style="border: none; width: 5%; text-align: center; vertical-align: middle;">}</td> <td rowspan="2" style="border: none; width: 45%;">طبقه‌بندی وسایل سمعی و بصری</td> </tr> <tr> <td style="border: none;">۲- ” غیر مکانیکی (غیر الکتریکی) ”</td> </tr> </table>	۱- وسایل مکانیکی (الکتریکی)	}	طبقه‌بندی وسایل سمعی و بصری	۲- ” غیر مکانیکی (غیر الکتریکی) ”
۱- وسایل مکانیکی (الکتریکی)	}	طبقه‌بندی وسایل سمعی و بصری			
۲- ” غیر مکانیکی (غیر الکتریکی) ”					
۴۵	هم‌آهنگی و هم‌ناری در درجه‌مرحله				
۴۷	مناطق بی‌بسن و تحقیق درباره مخاطبین				
۵۱	پیام‌های آموزشی و پیوستگی آن				
۷۱	نتیجه				
۷۲	پیشنهادات				
	خلاصه بزبانهای فارسی و انگلیسی				

مقدمه

—————

وابستگی های انسانی ام از علائق عاطفی جسمی

اجتماعی و اقتصادی فرهنگی و غیره عواملی هستند که باعث ارتباط نزدیک افراد گشته آنان را در کنار هم قرار میدهند تا زیست جمعی را ممکن سازند از ارتباط با خود با طبیعت و محیط و خانواده و اجتماع ارتباط نقش خود را را بیکسان ایفاء مینماید تا یک همبستگی فکری در افراد ایجاد نماید و هر چه برگذشت زمان افزوده شود تمهات راه ایجاد ارتباط و وسایلی که آنها برقرار میسازد تغییر مینند .

و از آنجا که زندگی اجتماعی مستلزم تفهیم و تفاهم بوده و خواست جمعی تمهات راه ارتباطات حاصل میشود مسئله برقراری ارتباط نقش اساسی را در زندگی عهده دار میشود و نسل بشر تمام امکانات و قدرت جسمی و عقلی خویش را بکار میگیرد تا بهترین و سریعترین راه ارتباطی را — پیدا کند از این نظر هر آنچه که ایجاد ارتباط را تسهیل و اثر آنرا مستر رام بخشد بخشد بخشد مت میگیرد و وسیله کمک ارتباطیش میخواند .

به طلبی و علاقمندی به پیشرفت در نسل بشر برانش میدارد تا هر روز پدیده نوین دیگری را بکار گیرد از این رو وسایل ارتباطی به انواع صور در زندگی افراد تظاهر میکند .

از ساده ترین تا پیچیده ترین و هر آنچه که قدرت خلاقه نوع بشر اجازه ابد ^{عش} را میدهد . از نقشی که تکه گچ بر لوحی سیاه میگذارد تا حرکات تماویس که قدرت تفهیم را تحمیم میبخشد همه و همه برای گسترش مفاهیم ،

• تراستها ، تجربیات و حذف منیت در مائیت خلق گردیده اند • نقشها
 تنها تحقق بخشیدن به ایده آلهایست که هدف صانع این وسایل بوده
 است تنها بعنوان وسیله نه هدف • و چون در اینجا هدف ما بحث در
 نوع بازده و بیگونگی کاربرد آنها در جوامع مختلف میباشد از وسایل ارتباطی
 تنها بمنظور توجیه بیشتر ما حاصل آنان یاد میشود •

سیارچه‌ری ارتباطی ارتباطات

همانطوریکه انسان برای ایجاد ارتباط بین دو فاصله مکانی از وسایلی نظیر اتومبیل ، راه آهن ، کشتی ، هواپیما ، وغیره استفاده میکند برای ایجاد رابطه با هموعان خویش نیز وسائلی را مورد استفاده قرار میدهد که در قالب الفاظ ، اشکال ، حرکات وغیره قرار میگیرد .

این وسایل از راه بکار گرفتن و تحریک امیال ، حواس و خواستههای درونی افراد باعث ایجاد ارتباط میشوند .

از آنجا که ارتباط بصری در نقوش باستانی بخوبی مشاهده میشود دلیل بر اینست که ارتباط سمعی و بصری در دوران نخستین زندگی بشر وجود داشته و پیامها سینه بسینه نقل میشده تا اینکه الفبای صوتی باعث ایجاد

قدرت تجزیه و تحلیل و سپس تجرید و تعمیم مفاهیم شد .

ابداع صنعت چاپ در قرن شانزدهم مطالعه را از انحصار علما و دانشمندان خارج کرده جنبه عمومی بآن داد .

اختراع وسایل الکتریکی و الکترونیکی بخصوص تلویزیون رنگ دیگری

بارتباط جمعی داد . با اختراع این وسایل دیگر ارتباط کمتر از طریق

مطالب چاپی که مستلزم یک نوع تفکر و انزوا است صورت میگیرد .

تاکنون نیز ارتباط اکثر با این وسایل انجام میگیرد در کشورهای

در حال توسعه که هنوز بمرحله کامل صنعتی شدن نرسیده است

و درصد بیسود ادان آن بیش از باسوادهاست شاید بتوان با استفاده

از رادیو و تلویزیون کوششی در اعتلای سطح دانش عمومی بعمل آورد اکنون

بمنظور تمر بخشی بیشتر باید این وسایل با سایر وسایل ارتباط جمعی هماهنگی داشته باشد امروزه از وسایل ارتباطی استفاده های انتفاعی بیشماری در شئون مختلف بعمل میآید از این نظر توسعه بیش از حد تجارت در جهان مخصوصاً در کشورهای بزرگ صنعتی و سرمایه داری وجود يك سیستم ارتباطی مکانی و جمعی بسیار مجرب را ایجاد میکند .

ایجاد چنین سیستم وسیعی در کشورهای در حال رشد با واکنشها و اشکالاتی همراه است ولیکن در کشورهای صنعتی این اشکالات دیده نمیشود . اهمیت ارتباطی جمعی و نقش مؤثر وسایل ارتباطی مورد نظر همه سازمانهای دولتی و تجارتي است .

همه روزه بوضوح می بینیم که برای فروش يك کالای جدید ابتدا چه زمینه سازیها ، از طریق پیام های رادیویی و تلویزیونی و آگهی های تبلیغاتی در مطبوعات میشود و به انواع و اقسام مختلف با مردم ارتباط برقرار میشود و با تحریک و پدید آمدن خواسته های روزی افراد و ایجاد میل کاذب در آنها مزایای کالای جدید را بآنها می قبولانند .

صرفنظر از جنبه های انتفاعی این مسئله اثر پذیري وسایل ارتباطی را در — ایدئولوژیها بشبوت میرساند .

ارتباط -----

(Communication) از ریشه لغت لاتینی (Communis) است که میتوان آنرا به تفاهم و اشتراك فكر ترجمه کرد. وقتی ما با شخصی ارتباط برقرار میسازیم کار ما در حقیقت برقراری يك نوع اشتراك فكر و تفاهم اندیشه با او است.

بصارت دیگر ما و اطلاعات عقاید و نظریات خود را با یکدیگر میگردانیم. میگردانیم و امیدوار هستیم که اشتراك فكر و تفاهم بین ما صورت گیرد. در ایجاد ارتباط طرفین ارتباط مفاهیم خود را با یکدیگر انتقال میدهند و وحدت فكر و تفاهم ایجاد میکند.

«ویلیام شرام» که تألیفات زیادی در زمینه ارتباط و ارتباط جمعی دارد در این باره میگوید عمل من در حال حاضر، نوشتن کتابه، برقراری ارتباط است من میخواهم این عقیده را بشما بقبولانم که ایجاد ارتباط تنها بر اثر وحدت فكرو تفاهم بین فرستنده و گیرنده پیام صورت میگیرد.

فرض کنید در همین لحظه شخصی دیگری که منزلش آتش گرفته با اداره آتش نشانی تلفن میکند و کمک میخواهد. دیگری بر او نیاز عاشقانه میبرد از تا به نامزد خویش بفرم ماند که دوستش دارد. نویسندگانه روزنامه سعی میکند با نوشتن مقاله ایدئولوژی خوانندگان خویش را بطور دلخواه تغییر دهد. بنابراین کار من و تمام این افراد برقراری ارتباط با دیگران است. بصارت دیگر ما میخواهیم با گیرنده پیام خود در يك مورد مسئله همین اشتراك

فکر و هم آهنگی عقیده پیدا کنیم بنابراین ارتباط را میتوان برقراری —
تفاهم و هم آهنگی در بین گیرنده و فرستنده پیام یا عبارت از جریانی دانست
که در طی آن دونفر یا بیشتر به تبادل افکار، نظریات، احساسات
و حقایق میپردازند و از طریق بکار بردن پیامهایی که معنایش برای کلیه —
آنها یکسان است به انجام این امر مبادرت میورزند •
هنگامیکه در تعریف ارتباط از کوشش آگاهانه فرستنده پیام برای سهیم
ساختن گیرنده در اطاعات عقاید و طرز فکرهایش میدانیم اهمیت خاصی
به مسئله تفاهم و هم آهنگی فرستنده و گیرنده داده ایم •

نقش هم آهنگ وسایل سمعی و بصری در روشهای آموزش

بحث ماد راینجا بیشتر جنبه يك بررسی کوتاه از وظایفی را دارد که وسایل و مواد سمعی و بصری در شرایط مختلف آموزشی و یادگیری برعهده گرفته اند ولیکن از نظر توجیه بیشتر از بیگونگی و اسهول و هدف آن نیز ذکر میسر د • یادگیری اساس رفتار افراد را تشکیل میدهد از طریق یادگیری فرد با محیط خود آشنا میشود در مقابل محیط ایستادگی میکند از محیط برای تأمین احتیاجات خود استفاده میکند گاهی محیط را تحت تسلط و فرمان خود درمی آورد و زمانی خویشتن را با آن سازگار میسازد بطور کلی هدف کلیه آموزشگران در اینست که با آموزش، اطلاعات، مفاهیم، مهارت ها و از همه مهمتر ارزشهای اجتماعی، نوجوان را عضو مؤثر و مفیدی برای جامعه و اجتماعش با آورد •

و این مستلزم انتخاب مواد اولیه و انتقال و یاد دادن این مطالب به آموزنده میباشد از این نظر در رسیدن به هدف های آموزشی فوق وجود دو عامل زیر ضروری است •

۱- انتخاب متن و موضوع

۲- انتقال این متن و موضوع به مخاطبین

با توجه به اینکه امروزه آموزش بیشتر جنبه سمعی و بصری داشته و وسایلی سمعی و بصری بمنظور تسهیل و ثبات یادگیری بکار میروند بیشتر به عامل دوم یعنی طرق انتقال خواستهها به آموزنده توجه میشود و بهترین و مؤثرترین

روشهای انتقال و ارتباط مورد نظر آموزشگران می باشد .

سالیان درازی است که محققین و دانشمندان علوم تربیتی بخصوص فلسفه که در رشته آموزش سمعی و بصری کار میکنند در پی این هستند که از راه تحقیق علمی ارزش استفاده از وسایل سمعی و بصری را آشکار ساخته و از این راه محلمان و مربیان را وادار به استفاده صحیح و مؤثر از این مواد و وسایلی بکنند از جمله ، پروفسور ادگار دیل ، که مطالعات و تحقیقات بسیار زیادی در زمینه های مختلف آموزش سمعی و بصری انجام داده در مقدمه فصلی از کتابش که به ارزش مواد و وسایل سمعی و بصری اختصاص دارد مینویسد ،

«بوقتی بیست سال قبل کسی میپرسید وسایل و مواد سمعی و بصری چه خدمتی در امر آموزش و یادگیری میکند جنوابی که میدادیم بیشترهنگی به حدسیات و مفروضات بود اما امروز پس از سالها مطالعه و تحقیق که بکمال حد دانشمندان صورت گرفته آنچه میگوئیم پایه و اساس محکمتری دارد ،»

در ۱۹۴۹ کمیته اجتماع ملی مطالعه ، تعلیم و تربیت در آمریکا پس از بررسی و مطالعه کلیه تحقیقاتی که بمدت ۳۰ سال در زمینه آموزش سمعی و بصری صورت گرفته بود نتیجه کلی آنها را باین صورت خلاصه کرد .

مواد و وسایل سمعی و بصری
 ~~~~~

۱- اساس قابل لمس را برای تفکر و ساختن مفاهیم فراهم میسازد

و در نتیجه از میزان عکس العمل گفتاری دانش آموز میکاهد .

۲- مورد علاقه زیاد و فراوان شاگردان هستند و توجه آنها مس